

kötelezze, amelynek alapján feltétlenül helytálló feljelentéseket lehessen előterjeszteni, de a magánvád képviselőjében eljáró erdőtisztnek is a tárgyaláson még mindig alkalma van az ügy alakulásához képest olyan lépéseket tenni, amelyekkel a kívánt határozat hozatalát biztosítani lehet.

Közli és magyarázza: **Dr. Ajtay Sándor.**

Az ebtartásról

Írta: **dr. Vadas Zoltán miniszteri osztálytanácsos.**

Roth Gyula igen tisztelt barátom e lapok júliusi számában a fenti cím alatt, főleg a vadászati érdekekkel kapcsolatban az ebtartásra vonatkozólag egy javaslatot dolgozott ki, amint írja: „a ma érvényben levő ebtartási rendelkezések célirányú megváltoztatása érdekében.” Mint a földművelésügyi minisztérium állategészségügyi igazgatási osztályának helyettes vezetője és az ebtartással kapcsolatos ügyeknek egy évtized óta előadója, indokoltnak tartom, hogy az ebtartásra vonatkozó és ezidő szerint érvényben levő rendelkezéseket röviden ismertessem, annál is inkább, mert a Roth Gyula által javasolt intézkedések legnagyobb része már hosszú évek óta érvényben van és az állategészségügyi igazgatásnak egyik fő célja éppen az, hogy a veszetzégi esetekkel kapcsolatban az ebtartás kérdését a kor színvonalához mértelen rendezze. Hogy Roth Gyula mit ért a mai rendelkezések „célirányú” megváltoztatásán, azt nem is sejtem.

A veszetzég elleni védekezésnek ugyanis egyik integráns része az ebtartás szabályozása és ezzel kapcsolatban az ebadó kivétele.

Sajnos Magyarországon a veszetzég még mindig nagy mértékben van elterjedve s ép ezért e tekintetben a legszigorúbb rendelkezések indokoltak.

A veszetzég elterjedésére vonatkozó rendelkezésre álló számadatok* szerint veszetzéggel fertőzve volt az

	vár- megye	th. város	járás	község
1931. évben . . .	22	8	111	410

Veszetzéggel megbetegedett:

	eb	macska	ló	szarvas- marha	juh, kecske	sertés
1931. évben .	656	44	8	113	15	54

* Állategészségügyi Évkönyv az 1931. évről. Bpest, 1933.

Veszetheység következtében elhullott, illetve leöletett ebeken kívül a veszetheység gyanuja miatt 72, veszetheséggel fertözés gyanuja miatt pedig 2820 ebet, továbbá a veszetheség miatt elrendelt zárlatok alkalmával eszközölt leöletések során 9755 kóbor vagy gazdátlan ebet ölte le az 1931. év folyamán. Leöletett továbbá 175 drb veszett állat által megmárt egyéb állat.

Ezek az adatok, melyek csaknem évről-évre azonosak és azokban nagyobb hullámzás nem áll be, mutatják azt a nagy, pusztítást, melyet a veszetheség okoz s a veszetheség előfordulása az esetek túlnyomó többségében a gazdátlan, kóbor ebek által okozott marásokra vezethetők vissza.

A veszetheség ellen való preventív védekezés két irányban folyik: *a)* a veszetheség elleni védőoltásokkal, *b)* az ebtartási szabályokkal.

Az állatorvosi tudomány jelenlegi állása lehetővé tette a veszetheség elleni olyan védőoltások foganatosítását, mellyel a beoltott ebek 8—10 hónapi időre a veszetheségfertözésre immunissá válnak. A védőoltások eredményét igazolja, hogy az 1931. évben veszetheség ellen preventív beoltott 4245 eb közül 1 év múlva élt és egészséges volt 4141 eb, nem veszetheségben, hanem más betegségekben elpusztult 35, egészséges állapotban leöletett 41 oltott eb, 2 eben pedig, melyek nyilván az oltás előtt fertözödtek, az oltás utáni 5, illetőleg 20. napon tört ki a veszetheség, 26 oltott eb sorsa pedig ismeretlen, mert a rájuk vonatkozó adatok nem voltak beszerezhetők.

A földmívelésügyi miniszter 14600—1934. sz. rendeletével az állatok örzésénél használt ebeknek veszetheség ellen való kötelező beoltását elrendelte s ezeket az ebeket a folyó évtől kezdődőleg minden év március 1-ig hatásági állatorvossal be kell oltatni.

Minden remény meg van arra, hogy az oltások eredménye a veszetheégi esetek csökkenése lesz, mert a gazdátlan és kóbor ebeken kívül, főleg a pásztorebek azok, melyeknek marása után a betegség fellép, mivel ezen ebeknek megbetegedését igen gyakran eltitkolják.

Ez alkalommal nyomatékosan felhívom a kutyáit szerető erdészársadalomnak figyelmét a veszetheség elleni preventív oltások foganatosítására. Mint említettem, az oltás 8—10 hónapig

immunizálás az oltás folytán nem kell a fertőzés lehetőségétől félni; egy súlyosabb veszettségi járvány esetén a beoltott ebek nem esnek az elrendelhető esetleges leöletés kötelezettsége alá s maga az oltás díja kb. 5 pengő, oly csekély, hogy mindenesetre megéri azt a nyugodt érzést, amelyet egy ilyen beoltott ebnek tartása a házban jelent.

Az ebtartásról ezidőszerint az 1933. évi április hó 1-én életbe lépett állategészségügyről szóló 1928:XIX. tc. (a következőkben: T.) és annak végrehajtása tárgyában kiadott 100.000/1932. F. M. sz. rendelet (a következőkben: V. R.) intézkedik.

A törvény rendelkezése szerint az ebek után adót kell fizetni. Adómentesen csak a szopós ebek tarthatók.

Az ebadó házőrző és pásztorebek után ebenként 1 pengőnél alacsonyabb és 2 pengőnél magasabb, egyéb ebek után pedig 5 pengőnél alacsonyabb nem lehet. (T. 37. §.). Nem valósítható meg tehát a Roth-féle hármassal kategorizálás, mert törvényes rendelkezéssel áll ellentétben.

Az ebadó mértékét, kivetésének és beszedésének módját, valamint az ebadóból befolyó jövedelem felhasználását a törvényhatóságok szabályrendeletben (ebtartási szabályrendelet) állapítják meg.

A törvény tehát a törvényhatóságokra bízta, hogy a házőrző és pásztorebeken kívül álló ebeket 5 pengőtől felfelé milyen adóval terhelje. Ezt egységesen megállapítani az egész ország területére nézve nem lehet, mert egyrészt a gazdasági viszonyokat és a különböző társadalmi állású ebtartókat figyelembe kell venni, másrészt pedig egész más elbírálás alá esik a városban tartott ebek adója, mint pl. az alföldi tanyákon tartottaké. Különben a törvényhatóságok által alkotandó ebtartási szabályrendeletek a vármegyék hivatalos lapjaiban közöltetnek s így az érdekelteknek mindig módjuk van a reájuk nézve sérelmesnek mutakozó rendelkezések ellen jogorvoslattal élni.

A V. R. megállapítja (119. §. 5. bek.), hogy házőrző vagy pásztorebeknek — bármilyen fajtájú is az eb — csak az tekinthető, amelyet vagyon- vagy személybiztonság céljából tartanak. A rendeletnek eme megállapítása lehetővé teszi, hogy zárt építkezésű városrészekben is tartsanak házőrző ebet, amennyiben

azok vagyonbiztonságot szolgálnak. Az e címen szükség nélkül tartott ebet azonban egyéb célból tartott ebnek kell tekinteni.

Az ebtartási szabályrendeletek a fentiekén kívül még a következő rendelkezéseket is tartalmazzák:

Az ebadó kivetése céljából minden eb birtokosa köteles a birtokában levő és adókötelezettség alá eső ebet rendeltetésének megjelölésével évenként január 31-ig bejelenteni.

Aki ezen határidő letelte után szerez adókötelezettség alá tartozó ebet, vagy akinek ebe ezen idő letelte után választott el, úgyszintén az az ebbirtokos is, aki ezen idő után telepedett le a községben, a bejelentést, a szerzést, elvásztást vagy letelepedést követő nyolc napon belül tartozik megtenni.

Az évenkénti bejelentésre előírt határidő letelte után a községi előljáróság (városi adóhivatal) a bejelentési lapok adatai alapján kivetési lajstromot készít, mégpedig három példányban. Az egyik példány az „Ebnyilvántartás” céljára az elsőfokú állategészségügyrendőri hatóságnak megküldendő. Ennek alapján történik az elveszett ebek vagy az elfogott kóbor ebek származásának nyomozása.

Minden ebet, melyre nézve az adókötelezettség fennáli, birtokosa az illető adóévre érvényes védjeggyel köteles ellátni. A védjegyek a vármegye nevével, folyó és évszámmal vannak ellátva. A védjegyek folyószámát az alispán községenként csoportosítva a Vármegyei Hivatalos lapban közzétenni tartozik abból a célból, hogy a netalán befogott kóbor ebek származása a védjegyek folyószáma alapján megállapítható legyen.

Városok belterületén minden eb az utcára csak a marás lehetőségét kizáró szájkosárral vagy pórázon vezetve bocsátható. Ezt a korlátozást a törvényhatóság szabályrendeletében más községekre is kiterjesztheti. (V. R. 120. §. (2.) bek.)

Tehát a szájkosár minemősége elő van írva és azt mindenki meg tudja állapítani, hogy a szájkosár a marás lehetőségét kizárja-e?

Harapós ebet nappal biztos módon meg kell kötni, éjjel pedig csak olyan zárt helyen lehet tartani megkötés nélkül, honnan nem távozhatik. (V. R. 120. §. (10.) bek.)

Kóborlásra hajlamos ebet szintén az előző bekezdésben

ismertetett módon kell tartani vagy olyan kolonccal kell ellátni, mely a szabad mozgásban akadályozza. (V. R. 120. §. (4.) bek.)

Azokban a községekben és városokban, ahol gyepmesteri telep van, a helyi állategészségügyi hatóság gondoskodni köteles arról, hogy a gyepmester negyedévenként legalább egyszer a helység minden utcáját, terét és külső határát bejárja s ez alkalommal az ebadó elől elvont, vagy az ebtartás egyéb szabályai ellen tartott és a kóbor ebeket befogja.

Gyepmesteri teleppel nem rendelkező községekben az elsőfokú állategészségügyrendőri hatóság köteles e tennivalók ellátásáról gondoskodni.

A V. R. 121. §. intézkedik továbbá a befogott ebek tartásáról és kiváltásáról.

A községek és városok külső határában felügyelet nélkül járó kóbor ebeket a mezőőrök, erdőőrök, továbbá rendőrök és pénzügyőrök kötelesek elpusztítani. Ilyen ebek elpusztításáért a törvényhatóságok az ebadóalap terhére a szabályrendeletben jutalomdíjat állapíthatnak meg. (V. R. 121. §. (5.) bek.)

Az ebzárlat idején befogott ebekkel való eljárásra a V. R. külön rendelkezést tartalmaz.

Az ebtartási rendelkezések megszegése kihágást képez s a T. 100. §-a alapján 600 pengőig terjedhető pénztüntetéssel büntetetik.

A fentiekben ismertettem rövid vonásokban az ezidőszerint érvényben levő főbb ebtartási rendelkezéseket. Ebből látható, hogy a Roth által tervezett intézkedések legnagyobb részében már hosszú évek óta meg van valósítva s már az 1888:VII. tc., mely az első állategészségügyről szóló törvény s annak végrehajtási rendelete ezeket a rendelkezéseket magába foglalta és a vármegyei ebtartási szabályrendeletekbe is be vannak iktatva.

Hogy ezek a rendelkezések száz, százalékiig nincsenek egyes vármegyékben végrehajtva, annak főoka a magyar ebtartók nagy részének közömbösségében vagy inkább nemtörődömségében rejlik.

Mi még nagyon messze vagyunk attól a kutya iránti gondoskodástól, mely pl. az angolokat jellemzi. Nálunk nincsenek a városokban a kutyák részére itató medencék, mint a nagyobb

angol városokban. De Angliában nem is fordul elő a veszettség.

A kutyát nemcsak tartani, hanem gondozni és megfelelőleg táplálni kell. A vadász- és luxusebek tulajdonosain kívül vajmi kevés azoknak az ebtulajdonosoknak a száma, kik kutyáikkal foglalkoznak, azokat megfelelőleg gondozzák. Hisz a szólásmondás szerint is olyan némely embernek az élete, mint a kutyáé. Nem törődik velük senki sem! S ennek a nemtörődömségnek a következménye a fentebb ismertett szomorú veszettségi esetek nagy száma és az ebzárlatok alkalmából elrendelt drákói rendszabályok, melyek főleg azokat az ebtulajdonosokat sujtják, kik ebeiket gondozzák. Ebzárlat esetén azonban nem lehet kivételes elbánásban részesíteni az egyes ebfajtákat, pl. a vadászebeket. A törvény módot nyújt azonban ilyen esetekben is a megfelelő védelemre s ha — ezt ismételten hangsúlyozom — hűségesebb ebünket beoltatjuk évente, az elrendelendő ebzárlat esetén elszabaduló eb élete és egészsége nem lesz veszélyeztetve, ha befogása esetén kellő időben az elsőfokú állategészségügyrendőri hatósághoz fordulunk.

Roth Gyulának az az elgondolása, hogy minden eb, tehát a falusi és pásztozbek is, névvel és lakóhely feltüntetésével ellátott nyakkövvel láttassanak el, gyakorlatilag kivihetetlen. Először is nem akad ma ilyen falusi, de még városi ember se, aki egy pár pengőt kitevő nyakörvöt szerezzen be, mert az 1—2 pengős ebadóját is csak nagy nehezen fizeti le. Különben is figyelembe kell itt venni, hogy nem egy egyszerű nyakörvről lehet szó, hanem bővíthetőről, mert a kutya nyaka fejlődése folytán erősödik, s az adatok rávésése is pénzbe kerül. Gyakorlati célja is nagyon kevés, ha figyelembe vesszük a már ismertetett ebadónyilvántartást, melynek segítségével a védjegy száma alapján minden eb tulajdonosát rövidesen meg lehet tudni.

Ha valaki kóbor vagy elkóborolt ebet fog el, az úgysem maga lép érintkezésbe az eb tulajdonosával, hanem az ebet a helyi állategészségügyi hatóságnak adja át, ki a nyomozást elvégzi.

A vadászatról szóló 1883:XX. tc. 14. §-a szerint a vadászati területen talált házi macskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja. Ez a rendelkezés ezidőszerint is érvény-

ben van és módot nyújt a vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének, hogy a területén levő kóbor ebeket elpusztíthassa.

A bírói gyakorlat kóbor ebnek minősíti azokat az ebeket, melyeket felügyelet nélkül találunk.

Az 1928:XIX. tc. 37. §-a és végrehajtása tárgyában kiadott 100.000/1932. sz. rendelet 119. §-a az ebtartás tekintetében több új rendelkezést állapított meg, miért is az eddig érvényben volt ebtartási szabályrendeletek ezeknek megfelelő módon való átdolgozása elrendeltetett.

Ennek a kötelezettségnek ezideig csak aránylag kevés törvényhatóság felelt meg és ez az oka annak, hogy még mindig érvényben vannak a régebben alkotott ebtartási szabályrendeletek és nem érvényesülnek az új állategészségügyi törvényben foglalt rendelkezések.

Végül csak azt akarom megemlíteni, hogy múlt évben a Gödöllőn tartott cserkész Jamboree alkalmával a gödöllői járás összes községeinek kutyái, számszerint 8869, 1933. év április és május hónapokban a veszettség ellen kötelezőleg beoltattak — a törvényhatósági ebadóalap terhére. Sajnos, csak így lehetett eredményesen biztosítani az oltást, mert annak a költségeit, a szérumot, a beoltás állatorvosi munkáját, az oltást igazoló nyakláncot (egyszerű lánc, alumínium számlappal) egyetlen egy ebtartó sem vállalta volna. Sőt az oltás folytán esetleg elhullott ebek után kártérítést is igényelhettek.

Az eredmény meglepő jó volt, a 8869 beoltott eb közül 1933. év december második felében életben volt 8851 eb, időközben elpusztult, illetve leöletett 18 eb, melyek közül veszettségben 4 eb pusztult el, az oltás után 3—4 nap múlva, így ezek nyilván az oltás előtt fertőződtek.*

Ez az eset is igazolja, hogy mennyire nagy jelentőséggel bír az oltások foganatosítása, de mutatja azt is, hogy ma még az ebtartó társadalom terhére nem lehet radikálisabb óvintézkedéseket elrendelni, hanem fokozatosan kell a pásztorebek kötelező oltásával megkezdett úton kiépíteni a veszettség elleni védelmet.

* *Keszthelyi T.*: A kutyák Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegyei veszettség elleni kötelező oltásáról. *Állatorvosi Lapok* 1934, 5. szám.